Täysistunto

Keskiviikko 8.12.2021 klo 14.03—17.47

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 18/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Gustafsson.

Keskustelu

15.47 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Olisi ollut suotavaa, tai olisin itse toivonut, että valiokunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja olisi käyttänyt tämän arpajaislain esittelypuheenvuoron. Arpajaislaki on kuitenkin erittäin merkittävä laki. Veikkaus-yhtiö on merkittävä, ja se on vuosikymmenten mittaan tuottanut suomalaiselle yhteiskunnalle paljon hyötyä ja iloa. Kun itse pidän itseäni tämmöisenä pitkän linjan veikkauslaisena, niin mielelläni aina korostan myöskin sitä, että sen ovat aikoinaan perustaneet Suomen Valtakunnan Urheiluliitto, Suomen Palloliitto ja Työväen Urheiluliitto, ja se on ollut menestystarina — yli miljardin euron tuotto menneinä vuosina edunsaajille. Nyt viimeisten kahden kolmen vuoden aikana tuotto on merkittävästi laskenut, kun Veikkaus on tehnyt historiallisia vastuullisuustoimia pelihaittojen ehkäisemiseksi, ja arvionikin mukaan ne ovat vaikuttaneet merkittävästi ongelmapelaamisen vähentymiseen.

Kun suoraan sanoen ahmin ja luin tämän hallintovaliokunnan mietinnön, niin tuli pääosin oikein hyvä mieli. On kiitettävästi huomioitu talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan lausunnot ja ne ehkä ongelmakohdatkin, jotka sitä kautta on nostettu esille.

Jos puhemies sallii, niin lukisin tästä valiokunnan mietinnöstä pari tämmöistä helmikohtaa, jotka liittyvät ihan tämän hallituksen esityksen ytimeen:

”Hallintovaliokunta toteaa, että säännösten tavoitteena on arpajaislain sääntelyn ulkopuolisen tarjonnan saatavuutta rajoittamalla tehostaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Esityksen perustelujen mukaan maksuliikenne-estot ovat välttämätön keino rajoittaa järjestelmän ulkopuolisten pelien saatavuutta. Erilaiset haittojen torjuntaan kohdistuvat toimet jäävät yksinoikeusjärjestelmässä osin tehottomiksi, jos samanaikaisesti ei puututa kansallisten sääntelytoimien ulottumattomissa olevaan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen rahapelitoimintaan.”

Ja ehkä tässä yhteydessä voi myöskin todeta eduskunnan pöytäkirjoihin sen, että samanaikaisesti kun Veikkaus tekee näitä vastuullisuustoimia, ulkomaiset peliyhtiöt ovat sitten

korjanneet niin sanotusti kermaa päältä, ja itse asiassa tällä hetkellä tiedossa olevien tietojen mukaan noin 400 miljoonalla eurolla pelataan ulkomaille. Tässä on vain se iso, megaluokan ongelma, että rahat menevät ulkomaille ja ongelmat jäävät Suomeen. Sen vuoksi, kuten hallintovaliokunta toteaakin, nämä kotimaan toimet jäävät tehottomiksi, jos yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelta tulevan tarjonnan kasvaviin haittoihin ei kyetä tehokkaasti puuttumaan. Siksi minusta nyt on tärkeää, että me tässä ajassa reagoimme tähän ongelmaan, ja siksi tarvitaan tehokkaasti toimeenpantua ja näkyvääkin valvontaa luvattoman markkinoinnin suitsimiseksi. Jos markkinointia ei kehotuksista huolimatta lopeteta, tarvitaan myös maksuliikenteen esto ikään kuin perälaudaksi takaamaan toimien vaikuttavuus.

Näistä maksuliikenne-estoistakin minusta hallintovaliokunta sanoo hyvin: ”Estojen käyttöönoton voidaan arvioida lisäävän pelaajien tietoisuutta siitä, että niiden kohteena on arpajaislailla sääntelemätön toiminta, jota ei myöskään valvota kansallisten viranomaisten toimesta. Maksuliikenne-estojen voidaan arvioida myös nostavan kynnystä pelata yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden rahapelejä. Lisäksi maksuliikenne-estojen käyttöönoton arvioidaan vähentävän yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten toimijoiden kiinnostusta ylipäätänsä Suomen rahapelimarkkinoita kohtaan.” Sitten hallintovaliokunta päättää tämän: ”Näin ollen maksuliikenne-estoja voidaan pitää tarkoituksenmukaisena keinona haittojen torjunnan tehostamiseksi.”

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan myöskin todeta sen, että kun nyt nostin esille nämä estot ja tavallaan niin kuin blokeeraukset, niin tämä arpajaislaki tarjoaa myöskin uudelle tai nykyiselle Veikkaus-yhtiölle mahdollisuuden tähän kansainväliseen liiketoimintaan ja vahvistaa myöskin Veikkauksen kanavointikykyä ja ylipäätänsä sen toiminnan edellytyksiä menestyä jatkossakin Suomessa ja palvella tiedettä, taidetta, kulttuuria, nuorisoa ja liikuntatyötä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Wallinheimo.

15.54 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Tämä laki ei ole hyvä, ja tällä ei tulla merkittävästi pelastamaan Veikkauksen kilpailukykyä, mikä ilmeisemmin on vahvasti tämän lain taustalla.

Keskityn kritiikissäni muutamaan kohtaan. Ensimmäinen on tämä edustaja Gustafssonin mainitsema maksuliikenne-esto. Useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat vastustaneet ehdotettuja maksuliikenne-estoja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maksuliikenne-estot eivät rajoittaisi tehokkaasti ulkomaisille pelisivustoille tapahtuvaa pelaamista, koska estoja pystytään kiertämään useilla eri tavoilla. Kuluttaja voisi kiertää estoja helposti esimerkiksi avaamalla tilin ulkomaisen nettipankin kautta tai mobiililompakoita hyödyntämällä.

Siirtyminen muihin kuin perinteisiin maksutapoihin on myös haittojen ehkäisyn näkökulmasta ongelmallista, koska tällöin vähenevät ongelmapelaajien kanssa tekemisissä olevien tahojen, kuten pelaajan läheisten, pelihoitotoimijoiden ja velkaneuvojien, mahdollisuudet, ja rahapeliongelman tunnistaminen heikkenee.

Toinen kokonaisuus liittyy pelikoneiden hajasijoitteluun. Me emme ole kokoomuksessa tyytyväisiä lopputulokseen. Ne valitettavasti jäävät nyt tällä lainsäädännöllä kauppojen tuulikaappeihin. Siksi olisimmekin halunneet muuttaa lakia niin, että se ei, tämä nykyinen laki tässä muodossaan, enää niitä sallisi. Haluaisimme nämä siis valvottuihin tiloihin. Täs-

tä syystä esitän, että laki saa sen muodon, joka on esitetty hallintovaliokunnan mietintöön liitetyssä kokoomuksen eduskuntaryhmän vastalauseessa.

Kolmanneksi toivon, että tuo erinomainen ponsi, jonka hallintovaliokunta jätti koskien kuukausittaista tappiorajaa, päätyisi pikaisesti ministerin pöydälle ja hän voisi tehdä asetusmuutoksen. Nykyinen 2 000 euron raja kuukaudessa on aivan liian korkea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.56 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Arpajaislain muutoksen tarkoituksena on vahvistaa Veikkauksen asemaa muuttuneessa markkinatilanteessa. Täytyy muistaa, että vaihtoehtona on kansainvälisten peliyhtiöiden yhä vahvempi rynnistys Suomen markkinoille. Tällä olisi useita kielteisiä vaikutuksia, sillä nämä peliyhtiöt eivät ole lainkaan vastuullisia vaan pyrkivät maksimoimaan, ja vain maksimoimaan, voittonsa. Ratkaisu tarkoittaisi myös pelivoittojen päätymistä Suomen rajojen ulkopuolelle ja pelaamisen mainostamisen lisääntymistä — peliriippuvuus näin kasvaisi. Pidetään siis kiinni hyvästä järjestelmästämme mutta kannustetaan samalla Veikkausta toimimaan aiempaakin vastuullisemmin pelihaittojen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Rahapelaamista tulee ohjata kohti laillista, vastuullista ja valvottua pelitarjontaa. Tunnistautuminen tulee asteittain pakolliseksi kaikissa Veikkauksen peleissä, ja se on erinomainen asia. Samalla pitää etsiä tehokkaita keinoja puuttua ulkomaisten peliyhtiöiden toimintaan, jotta monopoliasema pystytään turvaamaan. Arpajaislain vastaiseen markkinointiin puututaan jatkossa samoin kuin peliyhtiöiden rahaliikenteeseenkin. Rahaliikenteen tehokas valvonta on toki käytännössä vaikeaa, koska estolistan voi kiertää esimerkiksi ulkomailla toimivaa nettipankkia hyödyntäen. Markkinointiin on ehdottomasti syytä puuttua. Suomalaiset ansaitsevat toimivan rahapelijärjestelmän, jonka tuotot ohjautuvat tärkeisiin kohteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.58 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunnassa on paljon aika vaativiakin lakeja, eikä yksittäisellä kansanedustajalla ole suinkaan aina mahdollisuutta perehtyä syvällisesti niihin kaikkiin. Tämä arpajaislaki oli sellainen, että sen ollessa hallintovaliokunnassa käsittelyssä kiinnostuin siitä, voisiko sanoa, loppusuoraa kohti tultaessa, ja siellä oli aika syvällisiä ja monimutkaisia asioita, joista käytiin perusteellista keskustelua ja kuultiin laadukkaita asiantuntijoita. En ota nyt yhteenkään näistä yksityiskohdista tässä kantaa, vaan kerron tässä nyt sitten pöytäkirjalle ja kuuntelijoille sen, miten itse omassa päässäni tiivistäisin tämän monimutkaisen kokonaisuuden. Olen numeroinut nämä kohdat lyhyesti.

Ensimmäinen on se, että ihmisellä on varmasti aina ollut tarve pelata taloudellisin panoksin, kutsuttakoon sitä sitten rahapelaamiseksi. Toinen kohta on se, että tästä syntyy usein ongelmia. Niin kuin tiedämme, kaksi prosenttia Veikkauksen pelaajista aiheuttaa itse asiassa 50 prosenttia niistä tuotoista, eli nämä tahtovat kärjistyä osalle ihmisistä.

Kolmas asia on se, että me olemme ratkaisseet Suomessa tämän perustamalla julkisen monopolin, joka on osoittautunut tähän asti hyväksi ratkaisuksi mutta joka on kohdannut melkoisia haasteita uudessa tilanteessa. Neljänneksi toteaisin, että tämä on mahdollistanut melkoisen suurtenkin pelivoittojen ohjauksen yhteiskunnassa moniin hyvinkin hyödyllisiin tarkoituksiin. Viidentenä kohtana, johon tässä on viitattu jo, on se, että nyt ulkomaiset

peliyhtiöt varsinkin digitalisaation aikana ovat muuttaneet selvästi koko tätä toimikenttää olennaisella tavalla, ja olemme kohdanneet tämän uudenlaisen haasteen.

Nyt se kysymys sitten kuuluu — ja olkoon tämä kohta numero kuusi — miten sovittaa yhteen nämä kaikki asiat: pelaamisen tarve, sen synnyttämien ongelmien hallinta, eri peliyhtiöiden välinen kilpailu, sitten näiden tuottojen järkevä ohjaaminen ja niin edelleen. On myös niin, että hyvin voimakkaasti ollaan tietysti eri sidosryhmien taholta pyritty vaikuttamaan tähän keskusteluun, koska kyseessä ovat aika suuret taloudelliset panostukset.

Viimeisenä kohtana toteaisin, että tähän voi hakea ratkaisuja joko hyvin radikaaleista näkökulmista tai maltillisemmista näkökulmista. Minusta nyt on päädytty sellaiseen korjaavaan, maltilliseen mutta silti tuntuvaan ratkaisuun, ja tässä mielessä osaltani annan ja eduskuntaryhmämme antaa tuen tälle mietinnölle ja siinä esitetyille kannanotoille, myös sille yksimieliselle lausumalle, joka tässä jo tuli toisen kollegan toimesta siteerattua. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

16.02 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Kello käy, voidaanko nollata? — Kiitos. [Eduskunnasta: Tuleeko pitkä puhe?]

Olen usein todennut täällä eduskunnassa ja vähän muuallakin, että meillä perustuslain tulkinta on ylikireää. Tässä salissa on lähes viikoittain hallituksen esityksiä, jotka on perustuslakivaliokunnassa todettu joltakin osin Suomen perustuslain vastaisiksi. Tällaisia esityksiä on esimerkiksi nykyisen Rinteen—Marinin hallituksen aikana ollut eduskunnassa kymmeniä, ja nyt en laske tähän mukaan koronaan liittyviä esityksiä, jotka ymmärrettävästi ovat poikkeuksellisia. En aio aina puuttua täällä täysistunnossa asiaan, kun käsillä on taas yksi perustuslain vastaiseksi todettu hallituksen esitys, vaikka se voisi olla tehokasta sen kannalta, että kansanedustajat ja laajemminkin yleisö tulisivat tietämään tämän minun mielestäni ongelmallisen tilanteen.

Tässä perustuslakivaliokunnan arpajaislaista antamassa lausunnossa on hyviä huomioita ja ehdotuksia, sellaisia, jotka normaalisti eduskuntatyössä asianomaisten erityisvaliokuntien on hyvä huomata normaalissa toiminnassa. Mutta tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa on arpajaislakiesityksestä löydetty myös kaksi kohtaa, jotka ovat vastoin Suomen perustuslakia. Tällaista tämä hallitus jatkuvasti eduskunnalle esittää, kuten esittivät edellinenkin hallitus ja sitä edellinen hallitus ja kuten tulevat esittämään seuraavakin hallitus ja sitä seuraavakin hallitus, ellemme saa tolkkua tähän ylikireään perustuslain tulkintaan. Näistä kahdesta perustuslainvastaisuudesta, jotka tästä hallituksen esityksestä löydettiin ja havaittiin, tuon esille toisen, koska minun mielestäni se on taas hyvä osoitus tästä ylikireästä perustuslakitulkinnasta. Se on sellainen helmi, että en malta olla nostamatta sitä tässä esiin.

Hallituksen esityksen 14 b §:ssä on kyse rahapelien markkinoinnista, ja siinä kerrottiin, miten pelaamista ei saa markkinoida. Niitä on 11 kohtaa, ja sen jälkeen on vielä 12 kohta, jossa sanotaan, että ei myöskään ”muulla 1—11 kohdassa tarkoitettua tapaa vastaavalla tavalla”. Perustuslakivaliokunta antoi tästä lausuntonsa, ja se havaitsi sananvapauteen liittyen — tässä on siis kyse sananvapaudesta — että tässä hallituksen esityksen 14 b §:ssä olevat rahapelien markkinoinnin rajoitukset ovat liian yleisluontoisia. Perustuslakivaliokunta lausui sanatarkasti seuraavaa, sivu 4 perustuslakivaliokunnan lausunnossa: ”Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetun 14 b §:n sisältämien markkinoinnin rajoitusten si-

sältöä on olennaisesti täsmennettävä. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.” Eli kyseessä on siis edellytys, jotta laki ei olisi ristiriidassa perustuslain kanssa, ja luonnollisesti tämän mukaisesti hallintovaliokunta korjasi tätä hallituksen esitystä.

Nyt kerron teille, arvoisat kansanedustajat, esimerkkejä siitä, minkälaisia korjauksia yhdessä sisäministeriön asiantuntijoiden kanssa piti tehdä. [Aki Lindén: Yksimielisesti!] — Yksimielisesti, olin itse mukana. — Ja perustuslakivaliokunnan nimenomaan edellyttämänä, hallintovaliokunnalla ei ollut valinnanvaraa tässä täsmentämisessä. Totta kai täsmentämisen yksityiskohtaisessa sisällössä oli liikkumatilaa, mutta täsmennettävää oli. Tässä 14 b §:n 2 momentin 1 kohdassa kiellettyä markkinointia on esimerkiksi rahapelaamisen ihannointi. Tämä on liian yleinen. Se on vastoin sananvapautta. Se on vastoin perustuslakia. No, nyt se on täsmennetty. Nyt siinä sanotaan ”ihannoimalla rahapelaamista” — ja sitten täsmennys — ”esittämällä rahapelaaminen tavoiteltavana tai liioitellun myönteisenä”. Nyt se on perustuslain mukainen.

Entäs 3 kohta? Hallitus esitti, että markkinoinnilla ei saa edistää ”arkipäiväistämällä rahapelaamista tai rinnastamalla se henkilön arkirutiineihin”. Tämä piti täsmentää. Hallintovaliokunta teki työtä käskettyä, ja nyt se on täsmennetty: ”arkipäiväistämällä rahapelaamista” — ja täsmennys — ”rinnastamalla rahapelaaminen osaksi arkea tai henkilön arkirutiineihin, henkilön jokapäiväiseen tai tavanomaiseen kulutuskäyttäytymiseen, kuten elintarvikkeiden tai vaatteiden hankkimiseen”. Nyt me tiedämme, että oli perustuslain vastaista, kun sanottiin vain ”arkipäiväistämällä rahapelaamista”, mutta on perustuslain mukaista nyt, kun olemme täsmentäneet tämän, että ei saa arkipäiväistää esimerkiksi rinnastamalla elintarvikkeiden tai vaatteiden hankkimiseen.

Mitä sisäministeriön asiantuntijat sanoivat vastineessaan, jonka antoivat hallintovaliokunnalle 2. päivä joulukuuta? — Ja sanon vielä, että ymmärrän sen, että perustuslakivaliokunta otti huomioon sen, että jos markkinoidaan väärällä tavalla, niin siitä voi seurata hallinnollinen seuraamusmaksu, joka on eräänlainen sanktio. — Mitä hallintovaliokunnalle sisäministeriö sanoi? Sivu 3 tässä sisäministeriön vastineessa: ”Sisäministeriö toteaa, että ehdotetussa 14 b §:ssä säädettäisiin voimassa olevaa lakia huomattavasti täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin Veikkaus Oy:n markkinoinnista.” Ja edelleen seuraavassa kappaleessa: ”Sisäministeriö ei siksi yhdy [Puhemies koputtaa] perustuslakivaliokunnan näkemykseen 14 b §:n säännösten tulkinnanvaraisuudesta ja avoimuudesta. [Puhemies: Kiitoksia!] Sisäministeriö katsoo, että perustuslakivaliokunnan säätämisjärjestykseen liittyvä valtiosääntöoikeudellinen huomautus voitaisiin ensisijaisesti ottaa huomioon täsmentämällä” ja niin edelleen.

Herra puhemies! Aika loppuu, [Puhemies: Loppui jo!] mutta jollei tämä ole hyvä esimerkki siitä, minkälaista hiusten halkomista tämä nykyinen ylikireä perustuslain tulkinta on, niin mikä sitten on? [Aki Lindén: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.09 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies, hyvät edustajakollegat! Kannatan edustaja Wallinheimon tekemää kokoomuksen vastalausetta, ja muutaman noston haluan siitä esille nostaa.

Tämän hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi tavoitteenahan on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia talou-

dellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa rahapelitoiminnan valvontaa ja pelaajien oikeusturvaa ja yksinoikeusjärjestelmän kykyä ohjata kysyntää arpajaislailla säänneltyyn rahapelitorjuntaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi.

Meille kokoomuksessa arpajaislain uudistuksen tärkein tavoite on ollut se, että rahapeliongelmaisten määrä Suomessa vähenisi. Jokainen rahapeliongelmiin joutunut on valtava inhimillinen tragedia. Me katsomme kokoomuksessa, ettei tärkeää työtä tekevien järjestöjen ja muiden tahojen rahoitus voi olla kiinni siitä, kuinka paljon suomalaiset häviävät rahaa rahapeleihin. Tästä näkökulmasta me tarkastelemme myös tätä hallituksen esitystä, ja meidän hallintovaliokuntaryhmämme tässä meidän vastalauseessamme.

Hallituksen esityksen lähtökohtainen ongelma on, ettei siinä arvioida vaihtoehtoja nykyiselle yksinoikeusjärjestelmälle. Hallituksen olisi tullut selvittää, olisiko hallituksen esityksen tavoitteet haittojen vähentämiseksi saavutettavissa vähemmän yksilöiden vapautta rajoittavalla sääntelyllä. Perustuslakivaliokuntahan on kehottanut hallintovaliokuntaa huolellisesti arvioimaan, olisivatko esityksen tavoitteet saavutettavissa elinkeinovapauteen vähemmän puuttuvin keinoin. Tällaista arviota ei kuitenkaan hallintovaliokunnallekaan tehty sääntelyn perusratkaisun osalta.

Pakollinen tunnistautuminen säädettiin lakiin jo arpajaislain edellisen uudistuksen yhteydessä. Se on ollut käytössä tämän vuoden alusta, vaikka laki astuu voimaan siis vasta vuoden 22 alusta. Tässä Veikkaus on toiminut etunojassa. Tässä hallituksen esityksessä hyvää ovat vahvan tunnistautumisen lisäksi rahapelaamisen markkinoinnin tiukennukset ja Veikkaukselle annettava mahdollisuus yritysten väliseen liiketoimintaan.

Me kokoomuksessa pidämme valitettavana, että hallitus jätti tämän esityksen yhteydessä käsittelemättä monia asioita, joihin on jo pitkään odotettu ratkaisuja, ja tässä vastalauseessa, joka hallintovaliokunnassa on jätetty ja jonka edustaja Wallinheimo hetki sitten toi tähän äänestykseen, nostamme keskeisimpiä esille.

Me kokoomuksessa olisimme halunneet, että rahapeliautomaatit siirretään markettien tuulikaapeista erillisiin tiloihin. Tämä tässä esityksessä ei toteudu. Ehdotammekin lausumaa, jolla eduskunta edellyttäisi viipymättä ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta rahapeliautomaatit rajataan jatkossa ainoastaan erillisiin valvottuihin tiloihin. Tällaisilla tiloilla tarkoitetaan esimerkiksi arpajaislain 4 §:ssä tarkoitettuja pelikasinoita, erityisiä pelisaleja tai pelipisteitä. Nykyinen järjestelmä on meidän mielestämme kohtuuton Suomen noin 110 000:lle rahapeliriippuvuuden kanssa kamppailevalle.

Me kokoomuksessa emme myöskään näe näitä tehottomia rahansiirtoestoja järkevinä. Meidän mielestämme ne pitäisi torjua. En itse ole missään vaiheessa kannattanut näitä blokkauksia, nettiblokkauksia tai rahapeliestoja. Eli me esitämme esitettyjen pykälien poistamista tästä laista, jolloin rahansiirtoestoja ei Suomessa otettaisi käyttöön. Edustaja Wallinheimo hyvin kuvasi sitä problematiikkaa, mikä näissä on, mutta myös sitä, millä tavalla niitä kierretään.

Me kokoomuksessa kannatamme myös sitä, että Veikkauksen ja edunsaajien kohtalonyhteys katkaistaan. Ehdotammekin, että hallitusta edellytettäisiin viipymättä ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta Veikkauksen tuloutuksesta nyt rahoitettavat kohteet siirretään budjetin puolelle ja rahoituksen korvamerkintä katkaistaan.

Kokoomus toivoo myös rahapelijärjestelmän valvonnan tehostamista, mutta nostamme myös esille yhtenä ihan mielenkiintoisena nostona, mikä ei ole paljon ollut esillä, tämän järjestöjen omaehtoisen varainkeruun edistämisen. Sitä voisi huomattavasti keventää luvi-

tuksen näkökulmasta ja tehdä siitä aiempaa kannustavampaa. Valitettavasti Marinin hallitus ei ole tähän meiltä tehtyyn lakialoitteeseen, jonka edustaja Ville Kaunisto teki, tarttunut. Esitämmekin, että eduskunnan hyväksyttäväksi tulisi lausuma, jolla hallitusta edellytettäisiin viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin yleishyödyllistä työtä tekevien yhdistysten, järjestöjen ja muiden tahojen rahoituskanavien monipuolistamisen ja omaehtoisen varainkeruun edistämiseksi.

Ja me myös nostamme tässä meidän hallintovaliokunnan vastalauseessamme esille rahapelijärjestelmän tulevaisuuden arvioinnin. Tätä työtä on tehty ja pohdittu varsin pitkään. Meillä Suomessahan on yksi Euroopan viimeisiä järjestelmiä, joissa vielä jäljellä on rahapelijärjestelmän yksinoikeus, eli monopolimalli. Me esitämme lausumaa, jolla hallitus edellytettäisiin käynnistämään viipymättä selvitystyö rahapelijärjestelmän tulevaisuudesta, ja katsottaisiin niitä vaihtoehtoja, joilla voitaisiin tehdä vastuullinen järjestelmä, joka ennen muuta puuttuisi peliongelmiin. Siihen nämä huomiot ja toimenpiteet pitäisi kaikki kohdistaa.

Alussa jo kannatin tuota edustaja Wallinheimon tekemää vastalause-esitystä. Se tulee eduskunnan äänestettäväksi myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.16 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tätä arpajaislakia uudistetaan ja asetetaan ajan tasalle ylettömän pelaamisen estäminen tällä korttimenettelyllä. Elikkä jokainen peliin osallistuva joutuu tunnistautumaan kortin välityksellä, ja näin hän on rekisteröitynyt pelaaja ja on itse joutunut asettamaan tälle pelaamiselleen kuukausittaisen ylärajan — erittäin hyvä asia. Edustaja Wallinheimo kiinnitti huomiota sen ylärajan kokoon, joka on tällä hetkellä tiettävästi se 2 000 euroa kuukaudessa. Se on kieltämättä, kuten Wallinheimo totesi omassa puheenvuorossaan, liian korkea ylärajaksi. Sitä sopii ministeriössä miettiä, ja sitä, mitä sille on yleensä tehtävissä.

Toinen asia on sitten tämä monopolin säilyttäminen Suomessa yksinoikeudeksi Veikkaus Oy:lle. Se on erinomainen asia. Kansainväliset suuret pelifirmat ja niiden erinomaiset markkinointikoneistot jos pääsisivät tänne jylläämään, kuten edustaja Kiviranta omassa puheenvuorossaan totesi, ne kyllä rahan keräämisen osaavat taitavasti järjestää, mutta niillähän ei ole minkäännäköistä yhteiskuntavastuuta mistään, vain ja ainoastaan maksimaalisen voiton tavoittelua, ja jos sitten joku joutuu vaikeuksiin pelaamisessaan, niin se on sitten kyseisen henkilön oma asia ja yhteiskunnan asia pitää huoli siitä ihmisestä. On hyvä, että tätä suitsitaan ja nimenomaan niin, että saadaan pidettyä tämä järjellisissä mittasuhteissa ja kertyvä hyöty sitten käytetään tämän kansakunnan ihmisten hyväksi. Erinomaista toimintaa.

Edustaja Zyskowicz omassa puheenvuorossaan meni näihin tarkkoihin yksityiskohtiin, mitä perustuslakivaliokunta on lausunnollaan edellyttänyt hallintovaliokunnalta, kun mietintöä hallintovaliokunta viilasi lopulliseen muotoonsa. Jonkun verran tuossa on kieltämättä semantiikkaa, että ruvetaan... Se on sanojen taidetta tuo, että missä se oikea raja menee, mutta se on Suomessa tämä järjestelmä todettu ja lakien perustuslainmukaisuus tutkitaan etukäteen perustuslakivaliokunnassa ja sitten mietintövaliokunta joutuu sen ottamaan huomioon. Varmaan siellä on tämmöistä hiusten halkomista, mutta kun se on Suomessa toimivaksi järjestelmäksi havaittu, niin arvostan sitä suuresti ja toivon, että sama menettely jatkuu vuosikymmeniä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.19 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kokoomukselle tärkeä tavoite on, että rahapeliongelmaisten määrä Suomessa vähenee. Jokainen rahapeliongelmiin joutunut on inhimillinen tragedia, ja erityisesti kun tiedämme, että siellä on paljon nuoria, niin tämä meitä huolettaa.

Hallituksen esitys ei noudata periaatetta ensisijaisesti turvata heikoimmassa asemassa olevia. Nämä keinot, joita nyt otetaan käyttöön ja esitetään, ovat oikeansuuntaisia mutta riittämättömiä peliongelmien vähentämiseen.

Edellä edustajat Wallinheimo, Zyskowicz ja Heinonen toivat esiin hyviä ajatuksia siitä, miten kehittäisimme rahapelijärjestelmää ja tätä sääntelyä eteenpäin, ja niitä esityksiä kannatan. Korostan myöskin sitä, että tähän Veikkaus-kysymykseen eivät riitä enää laastariratkaisut, vaan tarvitaan kokonaisratkaisu, joka korjaa tämän sääntelyn kuntoon, puuttuu rahapeliongelmiin tehokkaasti, rakentaa sellaisen kilpailuympäristön, joka on kestävä — ja sääntely-ympäristön, joka on kestävä — rahapelitoiminnalle tulevaisuudessa ja turvaa myöskin näiden edunsaajien eli järjestökentän ja kansalaisyhteiskunnan rahoituksen. Siellä on kriittisiä toimintoja meidän yhteiskunnan hyvinvoinnin ja kestävän tulevaisuuden kannalta, kuten vaikkapa tieteen rahoitus, kulttuurin rahoitus, taiteen rahoitus, urheilu ja liikunta, nuorisotyö ja sosiaali- ja terveysalan järjestöt, ja emme voi elää enää yhtään pidempään tilanteessa, jossa heidän tulevaisuutensa on epävarma.

Näin kannustan hallitusta nyt ottamaan tämän kokonaisuuden haltuun ja etenemään tässä asiassa rohkeasti niin, että löytyy ratkaisu, joka kestää eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

16.21 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tässä monet arvostamani kokoomuksen kansanedustajat ovat käyttäneet puheenvuoroja, ja en nyt halua asettua tässä niin, että kokisin olevani henkilö, joka lähtee niihin vastaamaan, mutta vähintäänkin nyt kahteen kohtaan haluan laittaa tällaisen reunamerkinnän.

Kyllä se ydinkysymys nyt liittyy tähän yksinoikeusjärjestelmään, sen puolustamiseen ja kehittämiseen, sen toimintaedellytysten vahvistamiseen. Näkisin kyllä asian sillä tavalla, että kun esimerkiksi olen tietoinen siitä, ja varmaan valistunut kuulijakuntakin, että Ruotsihan siirtyi tähän lisenssijärjestelmään ei pitkäkään aika sitten, niin markkinointirahoja lisättiin 20-kertaisesti verrattuna siihen, mitä meillä Veikkaus käyttää — kuulitte oikein, 20-kertaisesti — ja kukaan ei ole minulle uskottavasti kyennyt osoittamaan sitä, etteikö tällä merkittävällä mainonnalla, markkinoinnilla olisi myöskin vaikutusta kuluttajan käyttäytymiseen. Ainakin itse haluan nähdä niin, että tämä yksinoikeusjärjestelmä on puolustamisen ja kehittämisen arvoinen, ja sen takia tämä arpajaislaki eri elementteineen on siinä kuitenkin ihan oiva työkalu, johon itse uskon.

No sitten voidaan todeta se, että kun kokoomus nyt ilmeisesti täällä edustettuina olevista puolueista on kaikkein voimakkaimmin sitä vastaan, että luvatonta pelitoimintaa rajoitettaisiin, on se sitten estojärjestelmää tai blokeerausta, niin tällä hetkellä näitä rajoitteita on käytössä 21 maassa Euroopassa, ja jos sitten erikseen poimitaan, missä luvattomille pelisivustoille tapahtuvaa rahansiirtoa voidaan laajasti torjua, löytyvät maat Hollanti, Kreik-

ka, Latvia, Norja, Puola, Romania, Slovakia ja Tšekin tasavalta. Näiden vaikuttavuudesta noin tutkimuksellisesti ja tieteellisesti ei ole kovin helppoa saada tietoa, ja sanoisin myöskin näin yhteiskuntatieteilijänä, että ei ole myöskään kovin helppo asia näitä tutkia, mutta uskallan nyt tässä kohtaa vähän oikaista ja sanoa näin, että kyllähän se terve järkikin kertoo, että jos pelaajalla on epävarmuutta siitä, saako hän pelaamansa voitot takaisin, niin totta kai se rajoittaa näihin ulkomaisiin peliyhtiöihin pelaamista, ja tämä on myöskin kirjattu ja todettu valiokunnan mietinnössä. Se on käsitykseni mukaan valiokunnan yhteinen arvio — siitäkin huolimatta, että tiedän sen ja olen keskustellut muun muassa arvostamieni edustajien Wallinheimon ja Heinosenkin kanssa siitä, että näitä voidaan kiertää ja tullaan kiertämään. — Kyllä Zyskowiczkin voi tämän etuliitteen saada. — Silti sen psykologinen ennaltaehkäisevä vaikutus tulee olemaan merkittävä.

Minä haluan ottaa nämä muutamat kymmenen miljoonaa euroa Suomeen suomalaisten kansalaisten ja edunsaajien hyväksi, eikä niin, että ne lähtevät veroparatiiseihin, ja luulen, että Suomen kansan enemmistö ja eduskunnan enemmistö on myöskin vahvasti tätä mieltä. Täällä tosin nyt kokoomus jää kyllä vähän yksikseen. En nyt sitten tiedä, kun täällä eivät ole perussuomalaiset olleet kiinnostuneita osallistumaan keskusteluun, mikä heidän ikään kuin syvällisempi näkemys näihin asioihin on.

Tässä näin. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä. [Jukka Gustafsson: Piti kiittää myös edustaja Zyskowicziä hyvästä ekasta puheenvuorosta!]

16.26 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Toivottavasti pöytäkirjaaja kuuli myös edustaja Gustafssonin loppusanat, sikäli kuin ne oli pöytäkirjaan myös tarkoitettu.

Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen kävi vähän tähän perustuslakikeskusteluun, jota täällä haastoin — hyvä niin, arvostan sitä, että edustaja Hoskonen vastasi tähän perustuslakikritiikkiini. Muistan, että edellisen kerran edustaja Hoskosen kanssa salissa kävimme perustuslakidebattia silloin, kun perustuslakivaliokunta — muistaakseni se oli viime kaudella — totesi perustuslain vastaiseksi sellaisen hallituksen esityksen, jossa vangille, jota kuljetetaan kaupungille vaikkapa lääkäriin, olisi voitu laittaa käsiraudat. Se oli perustuslain vastaista, ellei siihen käsirautojen laittamiseen liittynyt aivan erityisiä syitä, jotka liittyivät vaikkapa karkaamisriskiin.

Edustaja Hoskonen ja muutkin, selvyyden vuoksi: en ole ehdottamassa muutosta meidän nykyiseen perustuslain kontrollijärjestelmään. Toisin kuin nuoruudessani, en ole esimerkiksi kannattamassa perustuslakituomioistuinta. Kaikissa maissa, joissa on perustuslain kontrollijärjestelmä, järjestelmässä on hyviä puolia ja huonoja puolia. Meidän järjestelmän hyviä puolia on se, että meillä tämä kontrolli tapahtuu etukäteen eikä vasta vuosia jälkikäteen jonkin yksittäisen tapauksen kautta. Meidän järjestelmässä on hyvä puoli se, että tunnustetaan ja tunnistetaan perustuslain tulkintaan liittyvät yhteiskunnalliset arvolähtökohdat, ja siinä mielessä tämä tulkinta sopii hyvin parlamenttiin. Olen sitä mieltä, että mikään perustuslakia tulkitseva bodi missään maassa ei pääse karkuun sitä, että perustuslain tulkintaan liittyy paljon arvostuksenvaraisia asioita, mikä johtuu esimerkiksi siitä, että perustuslait ovat kaikissa maailman maissa käsittääkseni aika lailla yleisluontoisia, osin jopa julistuksenomaisia, ja myös siitä, että perustuslaissa tehtävään perusoikeuspunnintaan luonnostaan liittyy aina yhteiskunnallisia arvostuskysymyksiä.

Puhemies! Sanon vielä, että mikään bodi ei pääse karkuun sitä, että perustuslain tulkintaan liittyy näitä yhteiskunnallisia arvostuskysymyksiä, ja se näkyy esimerkiksi siinä, miten poliittinen elin, valinnan kautta, on esimerkiksi Yhdysvaltain korkein oikeus, miten Saksan perustuslakituomioistuimessa esimerkiksi on myös poliittinen tausta ja miten poliittiset arvostukset käytännössä vaikuttavat perustuslakitulkintaan myös niissä maissa, joissa tulkinnan tekee viime kädessä oikeuslaitoksen ylin tuomioistuin.

Entä sitten nämä meidän järjestelmän huonot puolet? Kun perustuslakivaliokunnassa on aivan liikaa töitä, kuten jokainen siellä istuva tietää, ja kun nämä asiat usein ovat hyvin monimutkaisia, niin on selvää ja luonnollista, että perustuslain tulkitsemisessa perustuslakiasiantuntijoilla on aivan keskeinen rooli. Voidaankin sanoa, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan sisälle on muodostunut eräänlainen valtiosääntötuomioistuin, joka koostuu noin alle yhden käden sormin laskettavista maamme eturivin perustuslakiasiantuntijoista, ja ei näitä asiantuntijoita juuri enempää olekaan.

Tämä valiokunnan sisälle muodostunut perustuslakituomioistuin on valinnaltaan hyvin epäläpinäkyvä, sen valintaprosessi ei ole mitenkään läpinäkyvä, ja sen valinta ei ole mitenkään avointa. Kun tuomarit toimivat virassaan, heillä on rikosoikeudellinen vastuu. Kun hallinto toimii viroissaan, heilläkin on virkavastuu ja viime kädessä rikosoikeudellinen vastuu. Jopa kansanedustajillakin on niin sanottu poliittinen vastuu. No, mitä se sitten tarkoittaa? No, jos ei muuta, niin ainakin sitä, että jos kansalaiset eivät ole tyytyväisiä heidän toimintaansa, niin seuraavissa vaaleissa voi lentää kuin leppäkeihäs. Mutta mikä vastuu on näillä muutamilla perustuslakiasiantuntijoilla, jotka tosiasiassa, de facto, hyvin pitkälle määräävät sen, mitä Suomessa saa säätää ja mitä ei saa säätää? Mikä vastuu heillä on? Onko heillä virkavastuu? Ei. Onko heillä poliittinen vastuu? Ei. Onko heillä jokin taloudellinen vastuu? Ei. Ei tietenkään ole. Sanon uudestaan: ei tietenkään ole. Sanon kolmannen kerran: ei tietenkään ole eikä pidäkään olla. Sanon tämän näin monta kertaa, jotta se, joka haluaa vääristellä sanojani ja ajatuksiani, ainakin tietää tekevänsä sen tahallaan. Mutta kun heillä ei ole mitään tällaista vastuuta, niin onko oikein, että heillä on näin keskeinen rooli siinä, mitä Suomessa Suomen hallitus ja eduskunta saavat säätää ja mitä eivät saa säätää?

Totta kai sanotaan, että viime kädessähän valta on perustuslakivaliokunnassa istuvilla kansanedustajilla eikä näillä asiantuntijoilla, ja edellä itsekin viittasin siihen, että on hyvä, että tällaisissa yhteiskunnallista arvostusta kuvaavissa perustuslakitulkinnoissa kansanedustajilla on oma roolinsa. Mutta täällä salissa on nyt entisiä perustuslakivaliokunnan puheenjohtajia useampia, joista ainakin pari voi käyttää puheenvuoronkin — puhemies ei voi — ja jokainen tietää ja siitä on parhaillaankin tutkimusta tekeillä, miten keskeinen rooli asiantuntijoilla on. Ja toisin ei voisi ollakaan, kun ottaa huomioon perustuslakivaliokunnan asioiden määrän, niiden vaikeuden ja myös sen, että siellä on hyvin paljon sellaista korkealentoista juridiikkaa, joka ei tavallista poliitikkoa, joka on tänne lähetetty ajamaan äänestäjiensä asiaa, syvällisesti voi kiinnostaa.

Herra puhemies! Pahin ongelma meidän järjestelmässä on se, että tämä meidän uniikki kontrollijärjestelmä, jota siis kannatan, on näköjään johtanut täysin uniikkeihin tulkintoihin, ja tätä voitaisiin tutkia. Verrataan Suomen perustuslakitulkintoja muihin oikeuskulttuuriltaan rinnastettaviin maihin. Oikeustieteen tohtori Lasse Lehtonen kirjoitti pari päivää sitten liittyen koronapassiin, että hänestä tämmöinen demokraattisen oikeusvaltion standardi olisi hyvä ja riittävä arvioitaessa perustuslakia. Sitä suosittelen. En, edustaja Hosko-

nen, ole järjestelmää romuttamassa [Puhemies koputtaa] vaan kehittämässä sitä siten, että tulkinnat eivät nykyiseen tapaan olisi järjettömän ylikireitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.33 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Nyt on ehkä aika vastata edustaja Gustafssonille. Tässä laissa eivät olisi saaneet olla keskiössä tuotto-odotukset tai yksinoikeusjärjestelmän puolustaminen. Tässä olisi pitänyt olla keskiössä rahapelihaitat. Nyt jos koskaan sille olisi ollut otollinen tilanne, varsinkin kun edustaja Koskisen vetämässä työryhmässä olemme vahvasti pohtineet sitä vaihtoa, että laittaisimme tuotot jatkossa yleiskatteelliseen budjettiin. Tämä olisi avannut otollisen tilaisuuden siihen, että meidän ei olisi enää tarvinnut katsoa tuotto-odotuksia vaan nimenomaan olisimme voineet lähestyä tätä lakia rahapelihaittojen näkökulmasta.

Valitettavasti tässä hallitus on tehnyt arvovalinnan, ja se arvovalinta on sen vahvan eli Veikkauksen puolesta, ei sen heikon eli rahapeliongelmaisten puolesta. Ja tämä fundamentti, ajattelumaailma, ei kyllä ole tätä päivää. Meidän olisi pitänyt katsoa tätä lakia toisesta kannasta, jossa nimenomaan se rahapeliongelmainen on keskiössä, ja sitä kautta todennäköisesti näillä parlamentaarisen työryhmän muutoksilla olisimme pystyneet saamaan tästä paljon paremman lain. Nyt valitettavasti mennään ojasta allikkoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.35 **Johannes Koskinen sd:** Herra puhemies! Puutun pariin seikkaan. Ensinnäkin edustaja Zyskowiczin puheenvuorot tästä perustuslakikontrollin toimivuudesta ovat tietysti aina virkistäviä. Ja tunnistan kyllä joitakin näitä edustaja Zyskowiczin mainitsemia ongelmia tässä Suomen sinänsä esimerkillisessä perustuslain ennakkokontrollijärjestelmässä. Täytyy aina muistaa, että tämä ei käy vientimalliksi: Suomen kaltaisessa vakiintuneen demokratian ja myös vakiintuneen laillisuusajattelun maassa se jotenkuten toimii, mutta ei kovin monessa muussa maassa.

Mutta näistä heikoista kohdista: Jos haetaan niihin korjausta, niin minä korostaisin kolmea linjaa. Ensinnäkin olisi hyvä, että meillä olisi enemmän näitä valtiosääntöoikeuden syvällisiä eksperttejä. Tarvittaisiin ehkä muutama oppituoli lisää yliopistolaitoksen piirissä tai se, että vaikkapa korkeimpien oikeuksien jäsenien käytäntöä muutettaisiin niin, että he olisivat enemmän käytettävissä lausunnon antamisessa ja niin edelleen — että tätä osaamispääomaa levitettäisiin laveammasti ja sitä saataisiin perustuslakivaliokunnan käyttöön.

Toinen reitti on sitten, mikä koskee hallituksen esitysten valmistelua, että olisi tämmöinen vahvempi laillisuuskontrolli, siis perustuslaillisuuden, säätämisjärjestyskysymysten ja perusoikeuksien tulkinnasta; sellainen on ollut aikoinaan laintarkastuskunnan muodossa oikeusministeriössä. Sellaista osaamista on oikeuskanslerin virastossa, mutta tämä lakiehdotusten vyöry on niin iso, että nämä mallit eivät toimi riittävästi, ja monissa maissa on tämmöinen lakineuvosto, tai millä nimikkeellä otetaankaan, elin, joka koostuu hyvin kokeneista ja pätevistä juristeista ja joka tekee semmoisen viimetarkistuksen lakiehdotuksiin ennen kuin ne tulevat parlamentin käsiteltäviksi. Tämän kaltainen täydennys voisi olla hyvä myös meidän järjestelmässämme, ja nämä molemmat vähentäisivät tätä riippuvuutta ainoastaan muutamasta asiantuntijasta.

No sitten näistä perustuslakivaliokunnan työtavoista. Varmaan on tällainen ongelma, että tulee semmoinen kasautuva tiukennus, että kun haetaan täikammalla niitä huomauttamisen kohteita, niin ne sitten keräytyvät aina: niihin samoihin asioihin kiinnitetään huomiota ja sitten vähän vielä päälle. Siinä nämä asiantuntijat ovat apuna täikammassa, että usein jos on neljä asiantuntijaa, niin jos sieltä yksi löytää jotain huomauttamista, niin sen mukaan mennään. Ei ehkä tehdä riittävästi sitä kokonaisarviota, että ovatko nämä huomiot kuitenkaan niin painavia, että päädytään sitten säätämisjärjestyskysymykseksi tulkitsemaan. [Puhemies koputtaa] Mutta näistä varmasti on oppimista jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.38 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowiczin hyvään puheenvuoroon viitatakseni vielä: On todella hyvä, että perustuslakivaliokunta perustaa päätöksensä aikaisempaan perustuslailliseen linjaan, mitä se on ylläpitänyt vuosikymmeniä taaksepäin. En näe missään päätöksessä olevan ongelmaa silloin, kun pidetään niistä linjoista kiinni, miten asiat etenevät. Jos mentäisiin semmoiseen jatkuvaan poukkoiluun, se olisi oikeastaan mielestäni tälle järjestelmälle paljon, paljon suurempi riski. Ja ymmärrän, että kun lait tarkistetaan etukäteen, se on toiminnan kannalta se paras vaihtoehto: tiedetään jo etukäteen, mitä meille on tulossa.

Aivan oikein edustaja Zyskowicz mainitsi hyvin tämän perustuslakiosaajien pienen määrän tässä maassa. Meidän täytyy ehkä — edustaja Koskisen ansiokkaan puheenvuoron mukaisesti — laajentaa tätä pohjaa, että näitä perustuslain osaajia olisi paljon enemmän. On murheellista huomata, että kun nuoret hakeutuvat yliopistoihin lukemaan oikeustiedettä, niin ympäristöoikeutta tuntuvat kaikki menevän lukemaan. Se on tänä päivänä seksikäs ala, eli sinne kaikki haluavat. No, miksi he sinne haluavat? Sanoisinpa niin, että kun on muutaman kerran ympäristöjuristeihin törmännyt, niin siinä on semmoinen juridiikan ala, jossa eivät mitkään lainkäytön periaatteet toteudu. Ei ole täsmällisiä eikä tarkkarajaisia sääntöjä. Samassa asiassa voi olla kahden eri päivän välillä valtava ero. Voisin kertoa metsämiehenä esimerkkejä, mutta jätän sen johonkin muuhun keskusteluun. Totean vain, että ei voi lainkäyttö sellaista olla, että totuutta ei ole olemassa, vaan se on jotain siltä ja väliltä ja huomenna jotain ihan muuta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä se, että jos vertaa tätä vaikka Euroopan unioniin, jota olen viime aikoina arvostellut sen menettelytapojen takia, kun mitään sopimuksia tai peruskirjaa ei kunnioiteta enää: ei pitänyt olla verotusoikeutta, ei pitänyt olla velanottoa budjetin täyttämiseksi, ei pitänyt olla yhteisvastuuta. No, nyt se sitten on. Miksi se sitten on? Siellähän on yhteisöjen tuomioistuin Strasbourgissa, mutta se onneton tekee päätöksiä monta, monta, monta vuotta jälkikäteen. Todennäköisesti näitäkin mainitsemiani asioita tulkitessaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuin toteaa sitten, että sori vaan kaverit, nämähän ovat päätettyjä asioita, ei näihin voi enää vaikuttaa. Mitä oikeudenkäyttöä sellainen on? Se täyttää mielestäni diktatuurin ensimmäisen tunnusmerkistön, että on semmoinen tuomioistuin, joka ei pysty vaikuttamaan mitään, tekee vain valtaapitäviä miellyttäviä päätöksiä. Jos tämä systeemi ei siellä muutu joksikin, niin pahoin pelkään, että Euroopan unionilla on vaikeat ajat edessä.

Mutta tämä nyt käsittelyssä oleva arpajaislakiasia on kuitenkin hyvin tärkeä asia, ja otan edustaja Zyskowiczin tuolta puhujakorokkeelta sanomat hyvät sanat vastaan tavallaan kiitoksina siitä, että hän on tätä asiaa osaavana, taitavana juristina ja pitkäaikaisena parlamen-

taarikkona tarkastellut aivan oikeasta kulmasta. Kiitän edustaja Zyskowiczia hyvistä kommenteista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.41 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme siis arpajaislain otsikolla rahapelitoiminnan sääntelyä, mutta olemme käyneet ihan hyvää keskustelua näistä perustuslaillisista tulkinnoista, ja puhemies on sen sallinut, ja minusta se on ollut perusteltua. Oma parlamentaarinen kokemukseni on kovin lyhyt, ja olen suurella arvostuksella kuunnellut täällä niin edustajakollega Gustafssonin puheenvuoroa tästä itse arpajaislaista kuin sitten edustajien Zyskowicz ja Koskinen puheenvuoroja näistä perustuslakitulkinnoista.

Täytyy sanoa, että tämän lyhyenkin kokemuksen aikana on nyt ehkä sattumoisin käynyt niin, että olen joutunut kovin paljon tekemisiin näiden tulkintojen kanssa, koska meillä on tässä kahden ja puolen vuoden aikana käsitelty hyvin paljon tartuntatautilakia ja siihen liittyviä perustuslain tulkintoja ja koko kevään käsittelin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sitten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, jossa kävimme jatkuvaa dialogia tietysti perustuslakivaliokunnan kanssa.

En lähde nyt tässä mitään laajempaa kritiikkiä esittämään, mutta sanoisin näin, että minulla on suuri taipumus ymmärtää sitä asiaa, jota kollega Zyskowicz tässä on viestinyt. Minulle tulee mieleen esimerkiksi noin vuosi sitten niin sanotun rajalain, sillä nimellä kutsutun, käsittelyn yhteydessä erittäin pitkä lausunto, jossa pohdittiin nimenomaan tartuntatautilakiin ja rajan yli tulevien tartuntojen riskiin liittyen sitä, että toki saamelaisilla tulee olla kuitenkin oikeus harjoittaa rajoilla perinteistä elinkeinoaan, eikä sitä saa haitata sitten liiallisilla rajamääräyksillä. Tämän vuoden helmikuussa meillä oli täällä sitten rajalain nimellä kulkeva toinen versio, jossa itse asiassa muutettiin tartuntatautilain yhtä sanaa ja sitten sen myötä jossain määrin myös siihen liittyviä perusteluita. Siitä pyydettiin viideltä eri valiokunnalta yhteensä 200 eri asiantuntijakuulemista. Tämä on tietysti hyvin hienosyistä, ja varmasti tässä liikutaan ihan perus- ja ihmisoikeuksien ytimessä.

Nyt palaan kyllä ihan tähän arpajaislakiin. Tässähän perustuslakivaliokunta otti kantaa käytännössä neljään asiaan, joista kaksi oli niin sanotusti ponnen takana eli olivat säätämisjärjestykseen liittyviä asioita, ja niissä kummassakin tehtiin sitten muutos siitä, oliko muutos riittävä, liian pitkälle menevä vai oliko se sitten vain kauneusleikkaus, jos näin sanotaan. Siitä voidaan tietysti olla montaa mieltä. Sitten kaksi muuta asiaa olivat sellaisia, että niissä ei katsottu olevan tarpeen johtaa muutokseen. Tässä mietinnössä käsiteltiin kyllä hyvin perusteellisesti myös näitä kysymyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.44 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Mielestäni arvostetun kollegan, Lindénin, puheenvuoro on hyvin kuvaava siitä, että ei hallitus puhu tässä laissa ollenkaan siitä heikoimmassa asemassa olevasta, rahapelihaitoista ja näin poispäin. Tämä on käsittämätöntä, mutta näillä mennään eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Näin yleiskeskustelu... [Jukka Gustafsson: Kerkesin painaa!] — Edustaja Gustafsson.

16.44 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Joo, ihan lyhyesti. — Se aina sattuu minuun kovin, jos sanotaan, etteivät sosiaalidemokraatit tai Lindén, Koskinen, Gustafsson olisi kiinnostuneita heikomman ihmisen asemasta ja sen puolustamisesta. Tämän lain toinen päätavoitehan on nimenomaan rahapelihaittojen vähentäminen, ja kun me haluamme sitä tehdä muun muassa kovilla työkaluilla, näillä estojärjestelmillä ja muilla, niin se ei passaa kokoomukselle. En minä lähtisi nyt tämäntyyppisiä kiviä täällä heittelemään, kun me ajatellaan koko tätä viimeisen kolmen neljän vuoden toimintaa, jossa nimenomaan tämän pakollisen tunnistautumisjärjestelmän kautta on merkittävästi vaikutettu pelihaittojen vähentämiseen. Minä nyt itse ajattelen kuitenkin, että siellä on tietysti myöskin niitä ei kaikkein heikoimpia, mutta kuitenkin ihmisiä, joilla on ongelmia, ja niitten määrä on merkittävästi vähentynyt — kiitos näitten Veikkauksen vastuullisuustoimenpiteitten, joihin nyt tulee uuden arpajaislain myötä uusiakin työkaluja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.46 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Nämä pakolliset tunnistautumisethan ovat viime hallituskauden lainsäädäntöä, jota nyt tällä hetkellä viedään voimaan. Sen takia olisi ollut äärimmäisen tärkeää tässä lainsäädäntöuudistuksessa, kun nyt laki avataan, kun ne viedään mahdollisesti yleiskatteelliseen budjettiin ja jatkossa Veikkauksen tuotot tullaan kompensoimaan sitten seuraavien eduskuntien taholta, se, että pelikoneet olisi saatu valvottuihin tiloihin. Se olisi ollut parasta lääkettä meidän peliongelmaisille. Tämä on se fundamentti ongelma, jota en ymmärrä, miksi hallitus ei lähtenyt juuri nyt poistamaan. Tällä, nimenomaan tällä toimella, me olisimme auttaneet kaikkein parhaiten näitä peliongelmaisia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.